

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kiriło

w sprawie z wniosku Z.W. reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego W.W.

przeciwko Wojewódzkiemu Zespołowi do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w B.

o ustalenie niepełnosprawności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 lipca 2017 r.,

skargi kasacyjnej wnioskodawczyni od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 1 marca 2016 r., sygn. akt VI Ua (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w B. oddalił apelację małoletniej Z.W. reprezentowanej przez przedstawiciela ustawowego - matkę W.W. od wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 28 października 2014 r., którym oddalono jej odwołanie od orzeczenia Wojewódzkiego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w B., którym uchylono orzeczenie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności i zaliczono małoletnią Z.W. do osób niepełnosprawnych do dnia 30 września 2014 r., uznając że nie wymaga ona konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji.

Odwołująca się zaskarżyła powyższy wyrok skargą kasacyjną.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła naruszenie przepisów prawa procesowego, mające istotny wpływ na wynik sprawy: art. 233 § 1 w związku z art. 5 k.p.c. Odwołująca się wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie zgodne z żądaniem powództwa lub przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w B. do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych.

Zdaniem skarżącej, skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna, ponieważ Sąd Okręgowy naruszył zasadę swobodnej oceny dowodów, pomijając jasną i niebudzącą wątpliwości opinię biegłych psychiatry i psychologa, przeprowadzoną na zlecenie tego Sądu. W ocenie autora skargi, Sąd Okręgowy po otrzymaniu wskazanej opinii nie pouczył przedstawicielki ustawowej małoletniej, działającej bez profesjonalnego pełnomocnika i nie podjął też samodzielnego wysiłku procesowego w zakresie, w jakim biegłe przeoczyły kwestię współudziału opiekuna w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych dziecka, nie zaprzeczając jednocześnie takiej konieczności. Według skarżącej, Sąd zignorował opinię sądowo-psychiatryczną i sądowo-psychologiczną, przedłożoną przez odwołującą się w postępowaniu apelacyjnym. Uzyskanie od biegłych brakującej wypowiedzi i zestawienie obu opinii dawało możliwość pełnego ustalenia stanu faktycznego sprawy. Wynikiem powyższych uchybień jest rażące naruszenie art. 233 k.p.c. i art. 5 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c.

wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca nieprzypadkowo, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest jednak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r.,

II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/8, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że chybiona jest teza o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Wypada zauważyć, że skarżąca w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd ocenę dowodów. Podnosi, że w dacie zamknięcia rozprawy odwoławczej stan faktyczny sprawy nie został dostatecznie wyjaśniony do rozstrzygnięcia, ponieważ Sąd odwoławczy pominął

przedłożoną przez skarżącą na rozprawie apelacyjnej opinię sporządzoną w innej sprawie przez biegłego psychologa i psychiatrę oraz nie uwzględnił, iż sporządzoną w sprawie opinię należało uzupełnić. Godzi się jednak podkreślić, że Sąd odwoławczy w uzasadnieniu wyraźnie wskazał, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami badał stan małoletniej Z.W. na dzień wydania decyzji przez Wojewódzki Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, a więc 19 września 2013 r. Odnosząc się do przedłożonej przez skarżącą opinii, sporządzonej w innej sprawie, podniósł, że od wydania orzeczenia upłynęły dwa lata, które w sposób znaczący mogły wpłynąć na ewentualne pogłębienie wad rozwojowych dziecka, mających wpływ na niepełnosprawność. Wbrew podnoszonym przez skarżącą argumentom, Sąd Okręgowy wskazał również w uzasadnieniu, dlaczego podzielił stanowisko zawarte w sporządzonych w sprawie opiniach. Zaznaczył, że nie są spełnione przesłanki aby uznać, iż w porównaniu do swojej grupy wiekowej 3-letnia Z.W. ma znacznie ograniczoną możliwość samodzielnej egzystencji, która polega na stałej niezdolności do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych (uzasadnienie s. 9-10). Skarżąca w istocie kwestionuje zatem dokonaną przez Sąd ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

W sprawie brak również rażącego naruszenia art. 5 k.p.c., na co powołuje się skarżąca. Jak podkreśla się w orzecznictwie Sądu Najwyższego, z art. 5 k.p.c. i art. 212 § 2 k.p.c. nie wynika powinność sądu o charakterze ogólnego obowiązku udzielania w każdym wypadku pouczeń osobom stojącym przed sądem tylko dlatego, że występują bez profesjonalnego pełnomocnika. Udzielenie pouczenia zależy od oceny i uznania sądu uwiarygodnionego konkretną sytuacją procesową i staje się powinnością sądu tylko w sytuacjach zupełnie wyjątkowych, kiedy zachodzi potrzeba zapobieżenia nierówności podmiotów toczącego się postępowania, a więc wówczas, gdy strona z uwagi na swoją nieporadność i stopień skomplikowania sprawy nie jest w stanie zrozumieć istoty prowadzonego postępowania i podjąć w związku z tym stosownych czynności procesowych (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 kwietnia 2017 r., II UK 112/16, LEX nr 2298299; z dnia 12 sierpnia 2014 r., I UK 4/14, LEX nr 1738476; z dnia 18 sierpnia 2009 r., I UK 74/09, LEX nr 530693 i z dnia 2 lutego 2011 r., I UK 293/10, LEX nr

811821 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 września 2011 r., II CZ 53/11, OSNC-ZD 2012/D, poz. 74).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.